Oikeusministeriö NEUVOSTORAPORTTI OM2018-00094

LAVO Aittoniemi Eeva(OM) 03.04.2018
JjulkinenJULKINEN

Asia
OSA-neuvosto 8.-9.3.2018; oikeusasiat

Kokous
Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 08.03.2018 - 09.03.2018

Perheoikeuden alan Bryssel IIa-asetuksen uudistamista jatketaan. Tarve varmistaa asetuksen mukaisten keskusviranomaisten riittävät resurssit kirjataan KOM esittämän artiklan sijaan resitaaleihin.

Maksuvälinepetosdirektiivistä hyväksyttiin neuvoston yleisnäkemys, jonka pohjalta neuvotteluja jatketaan EP:n kanssa. DE jätti pöytäkirjaan lausuman, jossa se muistutti DE perustuslakituomioistuimen Lissabon-tuomioon viitaten EU-rikosoikeuden erityisluonteesta ja tarpeesta varmistaa kansallisen rikosoikeusjärjestelmän perusperiaatteiden kunnioittaminen.

Saatiin tilannekatsaus EPPO-valmisteluihin. Malta ilmoitti aikomuksensa liittyä Euroopan syyttäjänvirastoon. Yhteistyön ulkopuolella ovat opt-out-maiden (UK, IE, DK) lisäksi enää vain HU, PL ja SE. EPPO:n täytäntöönpanovalmistelut ajankohtaisia myös Suomen EUPJ kaudella.

Komission e-Evidence-ehdotus on viivästynyt. Neuvostossa käytiin keskustelua asiaan liittyvästä kansainvälisestä kehityksestä, erityisesti USA:ssa lähiaikoina hyväksyttävän Cloud Act-lain vaikutuksista EU:hun.

Komissio esitteli suosituksensa koskien laittoman sisällön poistamista netistä.

Tanska kutsui EN-puheenjohtajuuskauden ministerikokoukseen EIT:n tulevaisuudesta.

Oikeusministereiden työlounaalla keskustelua vankilaradikalisaation torjumisesta.

Kokouksen alussa Slovakian oikeusministeri kertoi maata järkyttäneestä toimittaja Jan Kuciakin ja tämän puolison murhasta ja sen selvittämisestä.

Lainsäädäntöasiat

1. **Hyväksyttiin A-kohtien luettelo** siltä osin kuin se jäi 8.3.2018 hyväksymättä.

2. **Bryssel IIa asetuksen uudistaminen, suuntaviivakeskustelu** (6300/19)

   PJ totesi Bryssel IIa-asetusta koskevien neuvottelujen olevan pj-kautensa prioriteetti ja toi esiin, että on tärkeää edetä uudistukseen liittyvissä keskeisissä kysymyksissä, kuten eksekvatuurin poistamisessa ja lapsen kuulemista koskevassa kysymyksessä. Myös keskusviranomaisten rooli on tärkeä asetuksen toimivuudelle käytännössä ja siksi on hyvä katsoa, miten varmistetaan näiden riittävät resurssit, joista riippuu viime kädessä Bryssel IIa-asetuksen tehokkuus.

   Komissaari Jourova korosti, ettei lasten pidä joutua kärsimään pitkistä oikeusriidoista rajat ylittävissä tilanteissa ja että huomioon tulee ottaa myös kustannukset. KOM korosti keskusviranomaisten keskeistä roolia ja arvioi, että globaalissa maailmassa oikeusapupyyntöjen määrä kasvaa myös tulevaisuudessa. Komission mielestä asetuksessa pitäisi siksi olla selkeä velvoite jäsenvaltioille varmistaa keskusviranomaisten riittävät resurssit (artikla 61).

   Parikymmentä jäsenvaltiota käytti puheenvuoron. Muutamat maat antoivat tukensa komission ehdottamalle 61 artiklalle ja katsoivat, että keskusviranomaisten riittävät resurssit tulisi turvata artiklatekstillä. Selvä enemmistö jäsenmaista suhtautui kuitenkin epäillen siihen, että asetukseen sisällytettäisiin artiklatasolla velvoite varmistaa keskusviranomaisille riittävät resurssit. Sen sijaan jäsenvaltiot pitivät mahdollisena, että asiasta kirjattaisiin teksti asetuksen resitaaliosaan. Resitaaliratkaisun puolesta puhuneet maat korostivat, että artiklatason tekstinä velvoite olisi vaikea implementoida; lisäksi velvoite varmistaa EU-lainsäädännön tehokas täytäntöönpano on EU-jäsenvaltion yleinen velvoite. Osa jäsenvaltioista vetosi subsidiariteettiperiaatteeseen. Keskustelussa tuotiin myös esiin Euroopan oikeudellisen verkoston rooli keskusviranomaisen välisen yhteistyön tukirakenteena, samoin tuotiin esiin, että keskusviranomaisten yhteistyötä tulisi tehostetusti tukea koulutuksen, seminaarien ja virkamiesvaihdon kautta EU-rahoitusohjelmilla.

   PJ totesi johtopäätöksenään, että jatkoneuvotteluissa pyritään löytämään subsidiariteettiperiaatteenkin huomioiva ratkaisu.

3. **Maksuvälinepetosdirektiivin uudistaminen, neuvoston yleisnäkemys** (6472/1/18 REV 1)

   Komissaari King toi esiin maksuvälinepetosten yhteydet muuhun rikollisuuteen sekä arvion, jonka mukaan tällaiset petokset tuplaantuvat vuoteen 2020 mennessä. KOM korosti myös teknologianeutraalin sääntelyn tarvetta.

   Noin puolet jäsenvaltioista käytti puheenjohtajan kompromissiesitystä tukevan puheenvuoron, vaikka osa toikin vielä esiin joitakin kriittisiä seikkoja. IE ilmoitti parlamenttivaraumasta. DE ilmoitti jättävänsä neuvoston pöytäkirjaan lausuman, jossa tuodaan esiin DE perustuslakituomioistuimen Lissabon-tuomioon viitaten EU-rikosoikeuden erityisluonne ja tarve varmistaa kansallisen rikosoikeusjärjestelmän perusperiaatteiden kunnioittaminen.

   Myös Suomi antoi tukensa PJ:n esitykselle ja totesi pitävänsä direktiivin uudistamista tervetulleena ja ajankohtaisena. Digitaaliset maksuvälineet ovat

kehittyneet merkittävästi ja näin on tapahtunut myös rikollisuudelle. Rikosoikeuden on pysyttävä ajan tasalla. Samaan aikaan on tärkeää huolehtia sääntelyn teknologianeutraliteetista. Suomi kiitti myös aikaisempia puheenjohtajamaita siitä, että hanke on saanut ansaitsemansa huomion. Tasapainoisen ratkaisun löytäminen ei ole ollut kaikissa kysymyksissä helppoa, tämä koskee erityisesti valmistelutyyppisten rikosten määritelmiä sekä rangaistuksia. Monet näistä kysymyksistä liittyvät rikoslakien perusperiaatteisiin ja johdonmukaisuuteen. On hienoa, että PJ on ottanut nämä huolet vakavasti ja etsinyt ratkaisuja.

PJ totesi neuvoston yleisnäkemyksen tulleen hyväksytyksi ja tekstin pohjalta aloitetaan neuvottelut EP:n kanssa.

4. **Muut asiat: PJ:n info vireillä olevista lainsäädäntöhankkeista**

PJ vetosi kaikkiin, että unionin toimielimiä koskevien tietosuojasäännösten osalta saadaan aikaan sopu.

Muut kuin lainsäädäntöasiat

5. **Euroopan syyttäjänviraston perustaminen, täytäntöönpano; tilannekatsaus** (6467/18)

PJ totesi Euroopan syyttäjänviraston perustamisvalmistelujen olevan käynnissä. Tärkeää on, että yhteistyössä muiden virastojen kanssa lähtökohtana on täydentävyys ja päällekkäisen työn välttäminen, tämä huomioitava Olaf-uudistuksessa.

Komissaari Jourova kertoi EPPO:n perustamisen valmistelutoimenpiteistä komissiossa. Komissio mm. viimeistelee EPPO-syyttäjien valintapaneelin sääntöjä ja valitsee paneelin jäseniä, on käynnistämässä EPPO-pääsyyttäjän julkista hakua, valmistelemassa budjettiasioita ja tarvittavaa delegoitua säädöstä sekä asianhallintajärjestelmän perustamista. Komissio on myös perustanut EPPO-asiantuntijaryhmän. KOM korosti EPPO:n, OLAFin ja Eurojustin sujuvaa yhteistyötä. KOM viittasi myös unionin tulevien rahoituskehysten valmisteluun, jonka yhteydessä arvioidaan myös EPPO:n perustamisen huomioimista.

Noin puolet jäsenvaltioista käytti puheenvuoron. Malta ilmoitti aikomuksestaan pian liittyä EPPO-yhteistyöhön. Jäsenvaltioiden puheenvuoroissa korostettiin yleisesti tehokkaita täytäntöönpanovalmisteluita, erityisesti asianhallintajärjestelmän laatua ja nopeutta; täytäntöönpanovalmistelujen avoimuutta ja EPPO:n ja Olafin hyvää yhteistyötä sekä päällekkäisen työn välttämistä. Tavoitteena on, että EPPO on toiminnassa marraskuussa 2020.

Suomi katsoi, että yhteisiä ponnisteluja tarvitaan myös neuvoston puolella ja kiitti komissiota jäsenvaltioiden pitämisestä ajan tasalla valmisteluista. Toivoi, että Maltalta kuullut hyvät uutiset ovat esimerkkinä muille, viimeksi ministerikokouksessa kuultiin Alankomaiden ilmoitus liittymisestä yhteistyöhön.

6. **E-evidence, sähköisen todistusaineiston parempi rajat ylittävä saatavuus**, keskustelu (6339/18)

PJ totesi sähköistä todistusaineistoa koskevan komission säädösehdotuksen viivästyneen. Tärkeää on käydä keskustelua myös kansainvälisestä kehityksestä, erityisesti Yhdysvalloissa valmistelussa olevasta Cloud Act:sta ja sen vaikutuksista EU:hun.

Komissaari Jourova totesi, että sähköisen todistusaineiston saatavuutta on parannettava tasapainoisella, vahvalla eurooppalaisella lähestymistavalla. EU:ssa tarvitaan tehokas instrumentti, joka varmistaa perusoikeuksien kunnioittamisen ja oikeusvarmuuden. Komissio kertasi myös käytännön toimia, joilla on jo parannettu rajat ylittävää yhteistyötä. Komissio myös peräänkuulutti yhtenäistä eurooppalaista lähestymistapaa suhteessa kansainväliseen kehitykseen. Komissaari King nosti esiin myös Euroopan neuvostossa tehtävän työn merkityksen.

Asiasta käytiin pitkä keskustelu, johon osallistui lähes kaikki jäsenmaat. Osa jäsenvaltioista kiirehti komission tulevaa lainsäädäntöehdotusta ja esitti sitä koskevia yleisiä kommentteja, osa kertoi kansainvälisistä kontakteistaan. Monet korostivat kansainvälisen kehityksen huomioimista ja tarvetta löytää EU-sääntelyssä oikea tasapaino rikostorjunnan ja yksityisyyden suojan ja tietosuojan välillä.

Suomi totesi pitävänsä tärkeänä sitä, että kansainvälinen kehitys otetaan huomioon ja että EU seuraa tarkasti kehitystä Euroopan neuvostossa (Budapestin konventioon liitettävä pöytäkirja) ja Yhdysvalloissa (Microsoft-tapaus ja Cloud Act-valmistelu). Suomi korosti yhtenäistä eurooppalaista lähestymistapaa ja EU:n yhtenäisyyttä. Tärkeää on, että kv.rikosoikeudellinen yhteistyö perustuu ensisijaisesti kansainvälisen oikeusavun instrumentteihin. Suora yhteydenpito lainvalvontaviranomaisten ja palveluntarjoajien välillä on perusoikeuksiin, tietosuojaan ja joka suvereniteettiin liittyvä herkkä kysymys. Tulevassa sääntelyssä tulisi keskittyä tilaajatietoihin ja suorassa yhteydenpidossa tulisi huolehtia palveluntarjoajan ”kotivaltion” viranomaisten asianmukaisesta roolista.

Useissa puheenvuoroissa korostettiin Suomen tavoin yhtenäistä eurooppalaista lähestymistapaa.

PJ korosti jäsenvaltioiden välistä tiedonkulkua ja pyysi komissiota analysoimaan tulevan lainsäädäntöehdotuksensa ja Cloud Actin suhdetta.

7. Muut asiat

Vihapuheen torjuminen netissä

Komissio esitteli suosituksensa, joka koskee laittoman sisällön poistamista verkkoalustoilla (C(2018)1177 final, 1.3.2018).

DK kertoi EN-puheenjohtajuudestaan. DK esitti jäsenvaltioille ja komissiolle kutsun Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen uudistamista käsittelevään ministerikokoukseen Kööpenhaminaan 11.-13.4.2018.

Oikeusministereiden lounaalla keskusteltiin jäsenvaltioiden toimenpiteistä vankiloissa tapahtuvan radikalisaation torjumiseksi (WK 2604/2018 INIT).

Suomen edustajat

Oikeusministeri Häkkänen, PE Rislakki, kansliapäällikkö Välimaa ja muu virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat

Merkitty asiakohdittain

Liitteet

Viite

Asiasanat	oikeus- ja sisäasiat
Hoitaa	**OM, SM, UM**
Tiedoksi	EUE, STM, TEM, TULLI, VM, VNK, VTV